

Siirada kooban ee Nabi Muxammad Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam

Laga soo qaatay kitaabka "Kitaabu al sh-shajarati Al Nabawiyati fii Nasabi Khayri Al Bariyyati, Sallaa Allaahu Calayhi wa calaa Aalihi Wasallam"

Waxaa dhigay

Dr. Xasanweli Sheekh Xuseen Cismaan

Siirada Nabi Muxammad, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam

Siirada Nabi Muxammad, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, oo laga soo tarjumay kitaabka "Kitaabu al sh-shajarati Al Nabawiyyati fii Nasabi Khayri Al Bariyyati, Sallaa Allaahu Calayhi wa calaa Aalihi Wasallam, uuna fiiriyay oo uu dhammaystiray Al Imaamu Jamaalu Al Ddini Yuusuf bin Xasan bin Cabdi Al Haadii Al Maqdisiyyi, al macruufu bin ibni Al Mubrad, oo noolaa inta u dhexeysay sideed boqo iyo afartan ilaa sagaal boqol iyo sagaal Hijriga. Magaca Kitaabka macnihiisu waxaa weeye Kitaabka geedka Nabiga, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, geedkaasoo ah geedka nasabka khayru al bariyyah oo ah int uu Ilaahay abuuray midka ugu khayr badan. Ibnu Al Mibrad qoyskiisa waxaa la yiraahdaa Banuu Qudaamah nasabkooduna wuxuu galaa oo ku dhammaadaa Saalim bin Cumar bin Al Khdh-dhaab, Allaha raalli ka noqdee. Kaddib waxaa dhawr sano ka hor kitaabkaan hadana hubiyay oo xaqiijiyay oo faallo ku daray shiikha la yiraahdo Muxyii Al Ddini Mistuu oo ku daabacay magaalada Dimishiq ee dalka Suuriya kun afar boqol afar iyo tobanka Hijriga, una dhiganta kun sagaal boqol saddex iyo sagaashanka. Muxyii Al Ddiini Mistuu waa isla sheekha sharxay oo ka qayb qaatay sharaxa afartanka Xadiith ee Imaamu Al Nawawii soona saaray kitaabka la yiraahdo Al Waafii fii sharxi al arbaciina Al Nawawiyyah oo ay wada dhigeen isaga iyo Doktor Musdhafaa Al Bughaa, ahna kitaab aad u qiimo badan oo guri walba oo muslin ah looga baahan yahay. Kitaabkana waxaan kasoo qaadannay inta soo socota:

Muxammad, Sallaa Allaahu Calayhi Wa Calaa Aalihi wa Sallam tasliiman kathiiran. Nabi Muxammad, Salla Ilaahu Calayhi Wasallam, wuxuu dhashay caamu al fiili, sanadka maroodiga maalin isniin ah oo ay laba iyo toban habeen ka gudbeen bisha Rabiicu Al Awwal. Aabihiis, Salla Allaahu Calayhi Wasallam, waxaa la oofsaday isagoo laba bilood jira. Waxaa kaloo la yiri waxaa la oofsaday isagoo Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam markaas hooyadiis uurkeeda ku jiro. Waxaa nuujisay Xaliima bintu Abii Thu'ayb Al Ssacdiyyah, wuxuuna agteeda ku sugnaaday, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, oo uu reer Banii Sacd la sugnaa oo la degganaa afar sano, waxayna hooyadiis u soo celisay marka qalbigiisa inta la soo bixiyay la dhanbalay, waxaana halkaas ku jirta qisada labadii malag oo u timid Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam oo uurkiisa dhanbashay. Hooyadiis waxay u kexeysay Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam Al Madiinah ayadoo booqanaysa reer abtigiis. Markaasaa waxaa lagu oofsaday tuulada la yiraahdo Al Abwaa' ayadoo Makkah kusoo noqonaysa oo ku soo soscota. Markaas Rasuulka Ilaahay, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam wuxuu jira lix sano iyo saddex bilood iyo toban maalmood. Qabrigreeduna halkaas ayuu ku yaalla oo la yaqaannaa, caanna uu ku yahay. Marka hooyadiis la duugay, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, waxaa soo qaaday Ummu Ayman oo Makkah keentay, shan maalmood kaddib marka hooyadiis la oofsaday. Cabdu Al Mudh-dhalib waxaa la oofsaday isagoo Sallaa Allaahu Calayhi Wasalam Nabigu uu sideed sano jiro. Awoowihis Cabdu Al Mudh-dhalib wuxuu kala dardaarmay wiilkiisa Abuu Dhaalib, kaasoo uu goob joog la ahaa oo kala qayb galay

dagaalka Xarba Al Fijjaari, isagoo markaas, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, labaatan sano jira, waxaana kaloo la yiri intaas ka yar ayuu jiray. Wuxuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam adeerkiis Abuu Dhaalib u raacay Shaam, waana dalka Suuriya maanta la yiraahdo isagoo laba iyo toban sano jira. Wuxuu kaloo Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam Shaam ugu safray isagoo hoggaaminaya safar ganacsi oo ay leedahay Khadiijah bintu Khuwaylid, Allaha raalli ka noqdee, isaguna uu markaas shan iyo labaatan sano jiro. Waxaana safarkaas la socday addoon ay Khadiijah leedahay oo magaciisa Maysarah la yiraahdo. Laba bilood iyo ayaamo safarkaas dabadiis ayuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam Khadiijah guursaday. Kacbada ayaa dib loo dhisay isagoo Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam shan iyo sodoon sano jira, Qurayshna waxay raalli ku noqotay xukunkiisa sida Xajarul Aswaadka meeshiisa dib loogu celin lahaa. Nabi Muxammad, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, waxaa jiniiga iyo insigaba loo soo diray isago afartan sano jira. Adeerkiis Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam Abuu Dhaalib waxaa la oofsaday isagoo uu Nabigu, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, kontonkii sano ku dhowaaday. Khadiijana waxaa la oofsaday saddex maalmood Abuu Dhaalib dabadiis. Markaasuu Rasuulka Ilaahay, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, wuxuu sanadkaas ku magacaabay Caamu Al Xuzni oo ah sanadka tiiraanyada, aydoo uu Abuu Dhaalib ka ilaalin jiray kuwa dhibaya oo dhibaataada la doonaya markuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam dariiqa usoo baxo oo uu magaalada joogo oo uu gurigiisa kasoo baxo, Khadiijana way rumayn jirtay markuu gurigiisa usoo noqdo kaddib markii dariiqyada lagu beeniyay, waxayna ka bogsiiin jirtay oo ay ka daawayn jirtay oo ay kasii jeedin jirtay waxa lagu falo, waxayna tiraahdaa: "run ahaan, xaq ahaan adigu waxaad tahay Rasuulka Ilaahay", Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam wa calaa Aalihi al dhayyibiina al dh-dhaahiriina wa radiya Allaahu cani al ttabiciina waa taabici al ttabiciina bi ixsaanin ilaa yawmi al diini, oo ah isaga iyo qoyskiisa, qoyskiisaas dhayyibiinta fiican ah oo daahirka ah, Ilaahyna raalli ha ka noqdo kuwii raacay oo taabiciinta ahaa iyo taabiciinta kuwii raacay oo ayaga ka dambeeyey oo ku raacay wanaagga ilaa yawmu al qiyaamaha, oo dadka raacay oo dhan Allaha raalli ka noqdo

Waxaa Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam loo dheelmiyay Baytu Al Maqdis isagoo al buraaq saaran, Samaawaatkana waxaa kor loogu qaaday, waana micraajkee oo micraaj macnihiisu waxaa weeye kor u bixidda isaga ruuxiisa iyo jirkiisaba isagoo soo jeeda oo aan hurdin isla habeenkaas Baytu Al Maqdis loo dheelmiyay. Habeenkaasna wuxuu ku beegan yahay hal sano iyo nus kaddib markuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam Makkah kusoo noqday ayadoo uu saddex bilood kaddib marka Khadiijah la oofsaday uu magaalada Al Dh-dhaa'if u baxay, kaddibna uu Makkah kusoo noqday, Allaha Khadiijah raalli ka noqdee. Kaddibna Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam wuu haajiray oo wuxuu ka haajiray Makkah oo u haajiray Al Madiinah isagoo ay la socdaan saaxiibkiis Abuu Bakar Al Siddiigu iyo Caamir bin Fuhayrah, Allaha raalli ka noqdee, iyo Cabdu Allaahi bin Urayqadh. Wuxuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam firaashkiisa ama gogoshiisa Makkah uga soo tegay Calii, Allaha raalli ka noqdee, si uu dadka lahaa dib ugu celiyo wadiicooyiin ama

amaanooyin isaga Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam lagu ammaanaystay oo agtiisa Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam la dhigtay, daymana uu bixiyo, kaddibna uu ka daba tago. Wuxuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam hijrooday isagoo cumrigiisu saddex iyo konton sano (oo gaw ah) yahay. Wuxuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam Al Madiinah soo galay maalin isniin ah oo ay laba iyo toban habeen ka gudbeen bisha Rabiicu Al Awwal, maalintaasoo taariikhda laga bilaabo, kaddibna bisha Muxarram loo xawilay oo ah bisha koowaad ee sanadka islaamka. Waxaa Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam lagu oofsaday Al Madiinah, kaddib markuu ku sugnaaday oo uu degganaa toban sano iyo laba bilood. Makkana wuxuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam ku sugnaa saddex iyo toban sano. Wuxuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam adduunkaan ka tegay maalin isniin ah oo dayaxa bisha Rabiicu Al Awwal uu muuqday ee sanadka afar iyo lixdanaad ee caamu al fiili, hijradana ay kasoo wareegeen kow iyo toban sano, isaguna uu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam saddex iyo lixdan sano iyo saddex bilood jiro (kutubbada kalena waxay wariyeen inuu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam saddex iyo lixdan sano oo gaw ah jiray). Waxaa Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam lagu duugay guriga Caa'ishah, Allaha raalli ka noqdo siiyana waxay ayaduna raalli ku noqotee, waxaana dhaqay Cali bin Abii Dhaalib iyo Al Fadlu bin Al Cabbaas kaasoo, waa Caliye, laabtiisa kusoo qabtay Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, Al Cabbaasna uu biyaha ku shubayo isagoo uu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam dharkiisa qabo, oo aan dharkiisa laga siibin. Waxaa Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam ku tukaday Jibriil Calayhissalaamu oo tujinaya malaa'igta Ilaahay Cazza wa Jalla. Kaddibna waxaa ku tukaday Ehelu Baytkiisa Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam oo ah qoyskiisa. Kaddibna waxaa ku tukaday dadka oo kooxo kooxo ugu tukaday. Rasuulka Ilaahay, Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, wuxuu duulay sagaal iyo toban ghazwo, waxaa kaloo la yiri lix iyo labaatan duullaan. Duullaannada uu isaga laftiisu Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam gacantiisa ku dagaallamayna waxaa weeye sagaal ghazwo. Al Madiinah kama uusan soo xajjiyin Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam waxaa ahayn xajjatu al wadaaci ee sanadka tobanaad ee hijrada ahaa. Waxaa Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam la duugay habeen arbac ah, oo ah maalinta saddexaad ee maalinta la oofsaday Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam, maalintaas la oofsadayna ay tahay maalin isniin ah. Waxaa Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam ku tukaday Al Cabbaas iyo Cali oo reer Bani Haashim hoggaaminaya. Kaddib waxaa soo galay Muhaajiriinta iyo Ansaarta kaddibna dadka, oo qofna uusan salaaddaas imaam qof kale ugu noqon, oo qof walba isagaa salaaddiisa tukanaya oo imaam ma jirin. Kaddibna waxaa soo galay haweenka, kaddibna caruurta. Maalintaas waxay la mid ahayd yawmu al qiyaamaha marka la fiiriyo xagga dhibaatadeeda iyo naxdinta iyo boohinta Sallaa Allaahu Calayhi Wasallam loo booyayey, oo tegiddiisa laga naxayay oo ay tegiddiisu dadka wax wayn ku ahayd.